

Magyar Nemzeti Stadion Óbudán

Az Óbudai Stadion Bizottság memoranduma

Az óbudai társadalmi egyesületek és pártkörök 1933 december hó 28-án tartott értekezletükön behatóan foglalkoztak a

MAGYAR NEMZETI STADION felépítésének kérdésével. Mindenekelőtt megállapították, hogy a Stadion-kérdés megoldása rendkívül sürgős, mert az 1935. évi

NEMZETKÖZI FŐISKOLAI OLIMPIASZT

Magyarországnak kell megrendeznie. Már is hallatszanak olyan vélemények, hogy amennyiben addigra megfelelő küzdőpálya nem állna rendelkezésre, ezeket a legnagyobb szabású versenyeket **Debrecenben rendeznék meg.** Kétségtelen, hogy ennek az idegenforgalmi szempontból oly nagy jelentőségű sporteseménynek a székesfővárostól való elvonásába belenyugodni nem szabad.

Az értekezlet kétségtelen tények tekinteti továbbá azt, hogy az ország gazdasági helyzetében a Nemzeti Stadion megépítésére olyan megoldást kell keresnünk, amely amellett, hogy mindennemű igényeket kielégít, a legkisebb költségeket igényelheti csak. A megéjtett számítások és a külföldi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy egy korszerű stadionhoz legalább

90 ezer □ öl területre van szükség és hogy egy **ötvezetű üllőhelyes vasbeton tribün**

építési költsége 6—7 millió pengőre tehető. Ennélfogva más, például a lágy-mányosi megoldás esetében a szükséges terület értéke mintegy 18 millió pengőre tehető és a felépítménnyel együtt **24—25 millió pengő költséget**

okozna. Ezen nem változtat az sem, hogy a területek nagyrésze kincstári, vagy községi tulajdonban van, mert e roppant értékű telkeket nem szabad a Stadion céljaira felhasználni akkor, amikor az másutt is megfelelően és olcsóbban felépíthető. Eppen ezért az értekezlet különös figyelemmel foglalkozott az **Árkay Bertalan és Bierbauer Virgil dr. építész-mérnökök által az esztergomi vasuti vonalról északra fekvő**

Aranyhegy lejtőjére tervezett Stadion-tervvel, amelynek teljes építési költsége 3 millió pengő és a szükséges terület értéke 450 ezer pengő. E célra

a **Schäffer-család 32.000 négyzet-öllet ajánlott fel,** **Kemény Lajos gyáros pedig 4.200 négyzetöllet,**

mely telkek értékesítésével az összes megszerzendő terület kisajátításának teljes költsége fedezve volna (ahogy azt a **Telekügyi Albizottság** alább közölt jelentése is igazolja). Ilyképp az egész Stadion mintegy 3 millió pengőért megvalósítható, ami a lágy-mányosi megoldásnak mindössze kb. 12 %-át teszi ki.

Kétségtelennek látszik tehát az, hogy az ország mai súlyos gazdasági helyzetében a felelős tényezőknek **ezt a megoldást előnyben kell részesíteniük.**

Természetesen az aranyhegyi megoldás e gazdaságilag szerfelett előnyös mivolta nem jelenti azt, hogy ezzel a tervvel — egyéb vonatkozásaiban — ne kelljen behatóan foglalkozni és azt a **legtárgyalosabb bírált sze-**

mével vizsgálni. Az olcsóság nem jelentheti azt, hogy a Stadion nem megfelelő formában építtessék fel. Az értekezlet tehát kötelességének tartotta a szóbanforgó tervezet minden tekintetben alaposan megvizsgálni. A vizsgálat szempontjai a következők:

1. Hygiénikus nézőpontok, természeti adottságok.
2. Közlekedési kérdések.
3. Sportszpontok.
4. Idegenforgalmi szempontok.
5. Történelmi szempontok.

1. Elvitázhatatlannak kell tekinteni azt, hogy a Nemzeti Stadion a főváros olyan pontján építendő fel, amely

a legkifogástalanabb természeti és hygiénikus körülményeket nyújtja.

Kétségtelen, hogy Budapesten az uralkodó **széljárás északnyugati irányu,** az Aranyhegy környéke mindenképpen a legegészségesebbnek nevezhető, mert **oda a szél nem füstöt és kormot**

hanem a **nyílt hegvek ózondús levegőjét.** A Stadionban nélkülözhetetlen **tiszta és megfelelő hőmérsékletű víz itt szinte korlátlan mennyiségben áll rendelkezésre**

a közeli Római fürdő forrásai révén. A természeti környezet, a kéklő hegvek amfiteatrális koszorúja,

a közvetlen közelben hőmpolygó Duna

egyedülállóan széppé teszi a helyet.

2. A legkifogástalanabb szempontok szerint a Stadionnak önmagának kell környezetét megteremtenie. Ugy tetszik, hogy erre ugyancsak ez a terület a legalkalmasabb, mert az esztergomi vasutvonalról a Filatori-gátig elterülő rétségek még szabályozásra várnak és

itt a Stadion forgalmának lebonyolítására alkalmas utrendszert még minden bontás és kisajátítás nélkül a legkönnyebben megvalósítható.

A Stadionhoz szükséges uthalózat a pontos számítások szerint itt semmivel sem terjedelmesebb, mint pl. a Rákospatak torkolatánál, az angyalföldi Krausz—Mayer-féle telkeken, avagy a rákosi lovassági gyakorlótéren megépítendő Stadion esetén.

A Stadionhoz áramló és onnan vizszatérni kívánó rendkívül

nagy tömeg szállítása

csak nagy teljesítményű vasuti vonalon bonyolítható le. Az „Aranyhegyi Stadionnál” e tekintetben példátlanul előnyös a helyzet, mert

közvetlen a Stadion közelében van az esztergomi vasuti vonal terjedelmes óbudai pályaudvara,

ahonnan I. osztályu vonal vezet a nyugati és keleti pályaudvarokra. Tekintettel arra, hogy ez a vonal csak helyi forgalmat szolgál, ezen a legnagyobb teljesítményű vonatok szállíthatják a közönséget a pesti oldalról ide és vissza a **legkisebb költséggel.** Ezenkívül rendelkezésre áll a Helyierdekü-vasut és könnyen elérhető a nagy teljesítményű **dunai gőzhajók is.** Külföldi viszonylatban a Stadiont ugyszólván

érinti a nagy európai autóstráda Bécs—Budapest-i szakasza.

Megállapított az is, hogy a közuti forgalom vonalvezetésének megjavítását a fővárosi adminisztráció már is

szorgalmazza és pedig azért, mert ezekre a javításokra Óbuda saját belső forgalmának korszerűvé tétele szempontjából is szükség van, amiről a **Közlekedési Albizottság** alábbi jelentése részletesen is beszámol.

3. Az Aranyhegyre tervezett Stadion **alkalmas az összes sportágak befogadására,**

nevezetesen úgy az athlétikai mérkőzések, footballmérkőzések, uszó és vízipólómérkőzések, teniszmérkőzések, lovassport, mint a legnagyobb torna-versenyek lebonyolítására is, sőt minden ezen felül a **vitórlázó repülés is belevonható a mérkőzések keretébe.** A kérdésnek ezt az oldalát sportemberek vizsgálták meg, akiknek véleményét a **Sportügyi Albizottság** alanti jelentése összegezi.

4. A Nemzeti Stadion

idegenforgalmi szempontból

is legelsőrendű jelentőségű tényező. Ép ezért a legnagyobb gondot kell fordítani arra, hogy a Stadion olyan környezetben épüljön fel, amelynek látkepe megragadja a távolból hozzánk érkezőket, — barátokat szerez a megcsontított országnak és e barátok elbeszélései nyomán mind többen keresnek fel hazánkat. E tekintetben minden kétségen felül áll az, hogy az újpesti határban a börgyárak és vasgyárak füstjében, a rákosi portengerben, a Keleti pályaudvar kénes pernyéjében felépített Stadionnal nem tennék szolgálatot az országnak. Viszont

Az Óbudai Stadion Bizottság Telekügyi Albizottságának jelentése

A Nemzeti Stadionnak Óbudán, az Aranyhegyen

való elhelyezése az összes szempontok figyelembe vételével a legkönnyebben és a legelőnyösebb feltételek mellett eszközölhető elsősorban azért, mert a kérdéses terület ezidőszereint még szabályozatlan és be nem épített. A Stadion céljára tervbe vett területen **mindössze egy épület van, amelynek kisajátítása azonban nem ütközik elháríthatatlan akadályokba.**

Amennyiben a Nemzeti Stadiont az Árkay—Bierbauer-féle terv szerint építenék fel, úgy annak céljára a terv szerint összesen cca 87.000 □ öl területre van szükség. A terv szerinti terület összesen 57 egyén tulajdonát képezi tkvileg és annak négyyszögölenkinti átlagos forgalmi értéke jelenleg 5 P., amennyiben az 2 P. és 8 P. között váltakozik.

A területek megszerzésére a **kisajátítási eljárást javasoljuk és elsősorban azt tartjuk szükségesnek, hogy eszközöltessék ki a kisajátítási eljárás megindítása és a kisajátítási jog a Budapest szföv. közönsége javára mielőbb jegyeztessék fel, még pedig úgy a Stadion céljára szükséges területre, mint pedig az azt szorosan körülvevő területekre, a most is érvényben levő építkezési tilalom fenntartásával.**

Figyelemmel a megszerzendő területek átlagos négyyszögölenkinti értékére, illetőleg forgalmi árarára való figyelemmel — a Stadion céljára szükséges terület megszerzésének költsége körülbelül 435.000 P. volna. Ez az összeg magában véve sem olyan nagy, hogy annak előteremtése akár Budapest szföv. közönségére, akár a magyar ál-

amra elviselhetetlen terhet róna, a valóságban azonban ezt az összeget a szföv. közönségének legfeljebb csak előlegezni kellene egy, esetleg két évre. A Nemzeti Stadion céljára ugyanis Schäffer István budapesti földbirtokos

bizonyára kitünő hatásokat váltana ki a sportesemények látogatására ide érkező idegeneknek.

5. Történelmi szempontból megfelelőbb elhelyezést a Stadion számára nem is találhatnánk. Ezen a helyen épült fel már 2000 évvel ezelőtt a rómaiak sportvárosa, melynek emlékét őrzik a még most is fennálló amphitheatrum, a régi vízvezeték romjai s maga Aquincum is.

Az elmondottakból kitünik az, hogy a Nemzeti Stadionnak az Aranyhegy oldalában való megépítése mellett a következő érvek szólnak:

- a megoldás gazdasági előnyös mivolta,
- a hygiénia teljes kielégítése,
- a közlekedési probléma tökéletes megoldása,
- a sportcélok legteljesebb kielégítése,
- az idegenforgalmi érdekek és a történelmi szempontok.

Ép ezért az a meggyőződésünk, hogy a Nemzeti Stadionnak az óbudai Aranyhegyen való megépítése mellett való döntés

az egész ország érdekeit szolgálja, mert annál megfelelőbb, gazdaságosabb megoldást aligha találhatnánk. Biztosra vesszük tehát, hogy e megoldás mellett foglal állást minden elfogulatlanul gondolkodó magyar ember.

ANDRÉKA KAROLY
BOTZENHARDT JÁNOS
elnökök.

a Stadion céljára kijelölt, illetve tervbe vett terület közvetlen szomszédságában 32.000 □ öllet ajánlott fel ingyen a székesfővárossal közösen megállapítandó helyen és feltételek mellett. Ugyancsak felajánlott 4.200 □ öllet Kemény Lajos budapesti gyáros. A rendelkezésre álló terület tehát 36.200 □ öl és ha ez a terület a Stadion céljára teljes egészében fel nem használatnák, parcellázható és parcellánként igen előnyös áron értékesíthető a Stadion megépítése esetén. Nem kétséges ugyanis, hogy a Stadionnak a tervbe vett területen való felépítése esetén a környező telkek értéke jelentős mértékben emelkednék és ha a környező területek négyyszögölenkinti árát ez esetre csak 20 P.-re tesszük, úgy a Stadion céljára szükséges területek megszerzéséhez szükséges 435.000 P. fedezetére kb. mintegy 500.000 pengő áll rendelkezésre, az utak részére szükséges területek levonása után. Ha már most figyelembe vesszük a telkek értékesítésének esetleg lassabb folyamatát, úgy is biztosan számíthatunk arra, a tapasztalati szempontok figyelembe vételével, hogy a területeknek legalább 40%-a már az első évben bevőre talál, aminek következtében az eladandó telkekért befolyó vételárak majdnem teljesen fedeznék a kisajátítandó területek kártalanítási árát.

Figyelembe veendő a létesítendő Stadion közvetlen közelében fekvő nagy-kiterjedésű szfővárosi telkek várható értékmelkedése is.

Budapest, 1934 január 5.

Dr. Zboray Sándor ügyvéd,
az albizottság elnöke.

Az Óbudai Stadion Bizottság Közlekedési Albizottságának jelentése

Nem szabad megelégedni arról sem, hogy a Stadion közönségének 10—15 %-a nem vesz igénybe forgalmi eszközökkel a következő mértékű szállítások bonyolíthatók le:

A **Máv. esztergomi vonalán** 1 órán belül mintegy 15.000 személyt szállíthat a Stadionhoz.

A **Hév.** 1 órán belül 5.000 személyt.

A **Beszkart.** 1 órán belül 7.000 személyt.

A **MFTR.** a rendes forgalmán kívül, mely óránként 4.560 személyt tesz ki, további 5.200 személyt szállíthat a Római fürdőhöz.

Az **autóbusz** jelenlegi kocsiparkjával rendes forgalom fenntartása mellett, 1.000 személyt szállíthat a Stadionhoz.

Magánautók teljesítőképessége nehezen becsülhető meg, de feltételezhető legalább 2000 személy érkezése,

vagyis jelenleg 1 órán belül 35.000 személy szállítható a főváros minden részéről az Aranyhegyhez. Ez a teljesítmény kisebb beruházások segítségével igen könnyen kétszeresére emelhető.

E teljesítményben még nem foglaltatik benne a vidékről a Stadionhoz irányuló forgalom, amely **közvetlenül** irányítható az Aranyhegyre, illetve hájon a Római fürdőhöz.

a Stadion céljára kijelölt, illetve tervbe vett terület közvetlen szomszédságában 32.000 □ öllet ajánlott fel ingyen a székesfővárossal közösen megállapítandó helyen és feltételek mellett. Ugyancsak felajánlott 4.200 □ öllet Kemény Lajos budapesti gyáros. A rendelkezésre álló terület tehát 36.200 □ öl és ha ez a terület a Stadion céljára teljes egészében fel nem használatnák, parcellázható és parcellánként igen előnyös áron értékesíthető a Stadion megépítése esetén. Nem kétséges ugyanis, hogy a Stadionnak a tervbe vett területen való felépítése esetén a környező telkek értéke jelentős mértékben emelkednék és ha a környező területek négyyszögölenkinti árát ez esetre csak 20 P.-re tesszük, úgy a Stadion céljára szükséges területek megszerzéséhez szükséges 435.000 P. fedezetére kb. mintegy 500.000 pengő áll rendelkezésre, az utak részére szükséges területek levonása után. Ha már most figyelembe vesszük a telkek értékesítésének esetleg lassabb folyamatát, úgy is biztosan számíthatunk arra, a tapasztalati szempontok figyelembe vételével, hogy a területeknek legalább 40%-a már az első évben bevőre talál, aminek következtében az eladandó telkekért befolyó vételárak majdnem teljesen fedeznék a kisajátítandó területek kártalanítási árát.

Figyelembe veendő a létesítendő Stadion közvetlen közelében fekvő nagy-kiterjedésű szfővárosi telkek várható értékmelkedése is.

Budapest, 1934 január 5.

Dr. Zboray Sándor ügyvéd,
az albizottság elnöke.